

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/65/2016
Identifikačné číslo spisu: 8016200209
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8016200209.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: X.. K. Q., bytom T. 3, I. T., proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava,

Ul. 29. augusta 8 - 10, o vyrovnávací príplatok, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/20/2016-33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/20/2016-33, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1.

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom z 11. mája 2016, č. k. 6Sd/20/2016-33, zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) rozhodnutie odporkyne z 13. februára 2016, č. XXX XXX XXXX X , ktorým bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa o vyrovnávací príplatok podľa 69b ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 140/2015 Z.z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Odporkyňa dôvodila tým, že nakoľko bol navrhovateľovi rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo 6. apríla 2010 priznaný od 11. septembra 2009 predčasný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, a nie starobný dôchodok, nespĺnil podmienku nároku na vyrovnávací príplatok uvedenú v § 69 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Krajský súd preskúmal opravným prostriedkom napadnuté rozhodnutie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Z vykonaného dokazovania zistil, že podľa § 67 ods. 1 zákona o

sociálnom poistení bol navrhovateľovi priznaný predčasný starobný dôchodok od 11. septembra 2009. Rozhodnutím Českej správy sociálneho zabezpečenia mu bol zhodne od 11. septembra 2009 priznaný starobný dôchodok (pred dosiahnutím dôchodkového veku podľa § 31 ods. 1 zákona č. 155/1995 Zb.). Podľa § 69 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok. Z vykonaného dokazovania zistil, že navrhovateľ dosiahol dôchodkový vek dňa 24. júla 2010 a je poberateľom starobného dôchodku. Pred 1. januárom 1993 získal viac ako 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia, bol mu priznaný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Českej republiky a teda splnil základné podmienky pre priznanie vyrovnávacieho príplatku. Ak teda odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o vyplatenie vyrovnávacieho príspevku podľa § 69b zákona o sociálnom poistení, vec nesprávne právne posúdila. V ďalšom odôvodnení krajský súd citoval dôvodovú správu k právnej úprave ustanovenia § 69b zákona o sociálnom poistení a poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-399/09 K. Q. proti Českej správe sociálneho zabezpečenia zo dňa 22. júna 2011, z ktorého vyplynula odpoveď na prejudiciálnu otázku, kde Európsky súdny dvor uviedol, že ustanovenia časti a bod 6 v prílohe III. nariadenia rady (EHS) č. 1408/71 zo dňa 14. júna 1971 o uplatňovaní systému sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom Nariadení Rady (ES) č. 118/97 zo dňa 2. decembra 1996, zmeneným a doplneným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 629/2006 zo dňa 5. apríla 2016 v spojení s článkom 7 ods. 2 písm. c/ tohto Nariadenia nebránia takému vnútroštátnemu pravidlu akým je pravidlo, ktorého sa týka konanie vo veci samej, podľa ktorého sa vypláca vyrovnávací príspevok k dávke v starobe v prípade, že výška tejto dávky priznaná podľa čl. 20 dvojstrannej Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou uzavretej 29. októbra 1992 v rámci opatrení určených na vyriešenie situácie po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky 31. decembra 1992 je nižšia než dávka, ktorá by bola priznaná, ak by bol starobný dôchodok vypočítaný podľa právnych noriem Českej republiky. Právna úprava vyrovnávacieho príplatku podľa § 69b zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 140/2015 Z.z., ako aj právna úprava o dorovnávacom prídavku zákonom č. 247/2013 Z.z. v Českej republike vychádza práve z vyššie citovaného rozsudku vo veci C-399/09.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP tak, že účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podala odporkyňa odvolanie namietajúc jeho nezákonnosť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. S právnym názorom krajského súdu, že navrhovateľ dosiahol dôchodkový vek 24. júla 2010, je poberateľom starobného dôchodku, pred 1. januárom 1993 získal viac ako 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia, bol mu priznaný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Českej republiky a splnil základné podmienky pre priznanie vyrovnávacieho príplatku, sa odporkyňa nestotožnila, nakoľko navrhovateľovi bol právoplatným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo 6. apríla 2010 podľa § 67 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva od 11. septembra 2009, priznaný predčasný starobný dôchodok. V súlade s § 69b zákona o sociálnom poistení je zrejmé, že nárok na vyrovnávací príplatok môže vzniknúť len poistencom, ktorým bol priznaný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, pretože ide o dorovnanie k starobnému dôchodku. Nárok na vyrovnávací príplatok preto nemá poistenec, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok, keďže ide o dva rôzne druhy dôchodku a podľa § 69 zákona o sociálnom poistení poistenec, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok nemá nárok na starobný dôchodok; na tom nič nemení ani skutočnosť, že podľa § 69a ods. 1 zákona o sociálnom poistení predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok. Rozsudok krajského súdu preto navrhla zmeniť a napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdiť.

3.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu žiadal rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť z dôvodov uvedených v preskúmaných rozhodnutiach. Trval na tom, že na priznanie vyrovnávacieho príplatku spĺňa všetky vecné požiadavky uvedené v § 69b ods. 1 písm. a/, b/, c/ a f/ zákona a vyrovnávací príplatok by mal k 1. januáru 2016 kladnú hodnotu.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu nemožno vyhovieť.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Konceptia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené

zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Podľa § 69a ods. 1 zákona o sociálnom poistení predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok.

Podľa § 69b zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 140/2015 Z.z. poistenec, ktorému bol priznaný starobný dôchodok, má nárok na vyrovnávací príplatok, ak

- a) získal pred 1. januárom 1993 najmenej 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré mu bol po 31. decembri 1992 priznaný starobný dôchodok podľa predpisov Českej republiky,
- b) získal od 1. januára 1993 do 31. decembra 2003 najmenej 1 rok doby zamestnania alebo náhradnej doby podľa zákona účinného do 31. decembra 2003,
- c) ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie, má nárok na výplatu starobného dôchodku podľa predpisov Českej republiky,
- d) uzatvoril zmluvu o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia, 1) dohodu o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom 1) a nemá na osobnom dôchodkovom účte evidované dôchodkové jednotky tvorené z povinných príspevkov, ktoré nie sú predmetom dohody o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom, 1) alebo mu bola vyplatená suma podľa osobitného predpisu, ak je sporiteľ alebo bol sporiteľ podľa osobitného predpisu, 1)
- e) požiadal o výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu, 2) ak získal obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu, 2) a
- f) suma vyrovnávacieho príplatku má ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie, kladnú hodnotu.

Novelou zákona o sociálnom poistení sa od 1. januára 2016 zaviedol pre penzistov vyrovnávací príplatok. Jeho cieľom je dorovnať rozdiel medzi sumami českého starobného dôchodku a slovenského starobného dôchodku a sumou fiktívneho starobného dôchodku, na ktorý by mali ľudia nárok, ak by sa spoločný štát nerozdelil. Vzťahuje sa na osoby poberajúce dôchodok zo SR a ČR, ak získali najmenej 25 československých rokov dôchodkového poistenia pred 1. januárom 1993 a získali v období od 1. januára 1993 do 31. decembra 2003 aspoň 1 rok dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov SR.

Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že zamestnávateľ navrhovateľa mal k 31.12.1992 sídlo na území Českej republiky. V zmysle čl. 20 ods. 1 Zmluvy sa potom tieto doby zabezpečenia získané navrhovateľom pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej federatívnej republiky považujú za doby zabezpečenia Českej republiky. Pred 1. januárom 1993 navrhovateľ získal viac ako 25 rokov československého obdobia dôchodkového poistenia a bol mu od 11. septembra 2009 priznaný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Českej republiky a od 11. septembra 2009 predčasný starobný dôchodok podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Dôchodkový vek podľa § 65 zákona o sociálnom poistení dosiahol 24. júla 2010. Počnúc týmto dňom sa predčasný starobný dôchodok považuje za starobný dôchodok.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporkyne, ktoré žiadal navrhovateľ preskúmať pre jeho nezákonnosť a konanie mu predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o vyrovnávací príplatok.

Vyrovnávací príplatok má zabezpečiť, aby úhrnná suma slovenského a českého starobného dôchodku dosiahla sumu dôchodku, ktorá by poistencovi patrila, ak by sa aj doby zabezpečenia získané pred 1. januárom 1993 hodnotili na účel slovenského starobného dôchodku za predpokladu, že splní ostatné zákonom stanovené podmienky.

Najvyšší súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Odvolačný súd po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. a s § 492 ods. 2 S.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Odvolačný súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Vzhľadom k tomu, aby neopakoval pre účastníkov známe skutočnosti, na zdôraznenie správneho skutkového a právneho záveru súdu prvého stupňa, uvádza.

Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t.j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony.

Účelom vyrovnávacieho príplatku je kompenzovať negatívne dôsledky rozdelenia ČSFR na dôchodky niektorých poistencov. Súdny dvor EÚ vo veci C-399/09 K. Q. proti Českej správe sociálneho zabezpečenia vyjadril názor, že ustanovenia nariadenia č. 1408/71 nebránia takému vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo, podľa ktorého sa vypláca vyrovnávací príspevok k dávke v starobe v prípade, že výška tejto dávky priznaná podľa článku 20 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení je nižšia než dávka, ktorá by bola priznaná, ak by bol starobný dôchodok vypočítaný podľa právnych noriem Českej republiky (v prípade navrhovateľa podľa právnych noriem Slovenskej republiky). Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie, na ktorý odkázal v odôvodnení svojho rozsudku aj krajský súd, je zo dňa 22. júna 2011. V čase rozhodovania odporkyne o žiadosti navrhovateľa o vyrovnávací príplatok dňa 13. februára 2016 bol jeho obsah známy, napriek tomu sa odporkyňa právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku neriadila a jeho obsah primerane v danej veci s poukazom na ust. § 69a zákona o sociálnom poistení neakceptovala.

Podľa § 250k ods. 1 veta prvá OSP, ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

O trovách konania odvolačný súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 491 ods. 1, 2 SSP tak, že neúspešnému navrhovateľovi nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.